

Mikszáth Kálmán

OKOS PALI ALMÁI

Pali almát vitt a piacra eladni.

Még kora reggel volt, mikor odaért. A kofák még csak akkor éledeztek a sátoruk alatt.

Egy komédiás bódé volt a piac közepén, ahol elefántot, tigrist, medvét mutogatott egy talján. A bódénál volt a legnagyobb elevenség, tehát ide telepedett Pali az almáival, leguggolván a tarisznyája mellé. Éppen mellette rakodott ki ugyancsak almákkal egy öreg falusi ember.

– Kend is almákat hozott, bácsi?

– Az ám.

– Hány darab?

– Éppen harminc.

– Az enyim is annyi.

– És hogy szándékszik adni az almákat, bácsi?

– Kettő egy krajcár – felelte.

– Harminc alma tehát tizenöt krajcár – számította össze Okos Pali.

A falusi ember a fejével bólintott:

– Annyi, annyi! És te hogy árulod a tiedet?

Pali gondolkozott egy kicsit, aztán így szólt:

– Én csak tíz krajcár bevételre számítok. Én hármad adok egy krajcárért, mert tudnia kell, öregem, hogy az idő is pénz. Ha olcsóbban adom az almát, hamarabb adom el, kevesebb időt vesztek.

– Ez bizony igaz lehet – hagyta rá a falusi ember.

Hanem bizony a vevő csak nem mutatkozott. Pali egyet gondolt és így szólt a falusi emberhez:

– Hallja-e, bácsi, mondanék valamit.

– Hallgatlak, öcsém, mit akarsz mondani?

– Azt, hogy ha én az almámat átönteném a kend kosarába, szépen hazamehetnék, egy embert meggazdálkodunk. Mivelhogy én három almát adok egy krajcárért, kend pedig kettőt, adhatna ezentúl két krajcárért öt almát. A dolog tetszőbb lenne a vevőknek, nekünk pedig egyre menne. Igaz-e, bácsi? Én aztán déltájban eljőnnék a tíz krajcáromért. Jó lesz-e, mi?

– Persze jó, mert tökéletesen egyre megy – mondá a falusi ember.

S ezentúl maga árulta az almát.

Okos Pali hazament és csak déltájban ment újra vissza, éppen akkor adta el az öreg az utolsó öt almát egy iskolás fiúnak.

– Jókor jöttél, hékás – fogadta Palit vidáman, – mindent eladtam, osztozkodhatunk.

Ezzel kioldozta a kendő csücskéből a krajcárokat, kiolvasott először tizenötöt magának, a többit odatolta Palinak.

– De ez csak kilenc krajcár! – mondta Pali. – Tíz jár ám bátya a harminc almáért.

– Se égen, se padláson nincs több. Ha neked tízet adok, nekem csak tizennégy marad. Hogy van ez?

– Talán elvesztett egy krajcárt?

– Nem.

– Talán rászedték?

– Engem rá nem szed senki.

– Elkezdtek számítani; hatvan almáért, ötöt adva két krajcárjával, huszonnégy krajcár jön ki. Ejh, mégsem lehet ez igaz; hiszen harminc alma hármával adva egy krajcárért, behozza a tíz krajcárt, kettő egy krajcárért, elmaradhatatlan a tizenöt krajcár, ami összesen *huszonöt* igaz krajcár. Hogyan van az, hogy ötöt adva két krajcárért, ami pedig ugyanaz, elkallódik a huszonötödik krajcár? Megfoghatatlan egy eset! Elmentek aztán a bíróhoz, az sem tudta kiszámítani.

Hát Az Én Újságom kis olvasói között akadna-e valaki, aki ki tudná számítani?

(Az Én Újságom, 1893/40.)